

УДК 37.016:745/749:398.332.12:374
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/80-1-37>

Оксана ВЕРЕТКО,
orcid.org/0000-0002-7740-8667
старший викладач кафедри методики викладання образотворчого
і декоративно-прикладного мистецтва та дизайну
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
(Івано-Франківськ, Україна) oksana.veretko@pnu.edu.ua

ОЗНАЙОМЛЕННЯ ШКОЛЯРІВ З УКРАЇНСЬКИМ НАРОДНИМ МИСТЕЦТВОМ ЗАСОБАМИ МАЙСТЕР-КЛАСУ З ПИСАНКАРСТВА

У статті розглянуто авторську методику проведення художнього майстер-класу з писанкарства як однієї з актуальних інноваційних форм позашкільної освітньо-виховної роботи з дітьми і молоддю. Дослідження базується на матеріалах авторського досвіду проведення майстер-класів серед учнів загальноосвітніх навчальних закладів Івано-Франківська у позаурочний час. Мета статті: виявити основні методи ознайомлення школярів з українським декоративно-ужитковим мистецтвом на прикладі писанкарства, зокрема – через здобуття й актуалізацію знань про писанку, навчання техніки виконання, розкриття засобів художньої виразності та регіональних особливостей української писанки. Актуальність дослідження зумовлена зростаючою потребою залучення дітей і юнацтва до вивчення народних традицій як однієї з умов збереження національної ідентичності, а також пошуку варіантів пізнавальної організації дозвілля як корисної альтернативи до проведення часу у віртуальній реальності з використанням цифрових девайсів і гаджетів. Звернуто увагу на виховну роль майстер-класів з писанкарства, які сприяють ознайомленню школярів з історією української писанки, пробуджують любов до традиційної культури рідного краю, а також дозволяють отримати практичні навички розпису писанок. Виявлено і проаналізовано основні методи навчання у ході майстер-класу, які забезпечують оптимальні шляхи досягнення навчальної мети: словесні, наочні, практичні. Висвітлюються словесні методи, які спрямовані на максимальне розкриття вчителем інформації про традиційну писанку (розповідь-ознайомлення про історію, звичаєву роль, техніку виконання писанок, матеріали й інструменти) і налагодження дружнього контакту з учасниками майстер-класу (діалог). Окрему увагу звернуто на багатство та різноманітність української писанки, основні прийоми техніки виконання, засоби художньої виразності та регіональні особливості. Проаналізовано наочні методи – ілюстрацію та демонстрацію, які передбачають показ репродукцій з літератури про писанку, презентацій Microsoft Power Point та відеоматеріалів, роздачу графічних таблиць, технологічних карт, роздрукованих зразків з детальним поетапним виконанням, а також дають безпосередню можливість оглянути зразки писанок, виконаних народними майстрами. Словесні й наочні методи дозволяють дохідливо, цікаво пояснити дітям класифікацію писанкового орнаменту, зрозуміти регіональні особливості писанок, засвоїти основні композиційні схеми та їх колірне вирішення. Проаналізовано практичні методи майстер-класу: виконання вправ, після яких учні самостійно виконують восковий розпис на яйці. Технологічні вправи спрямовані на послідовне вивчення і засвоєння техніки писанкарства: від виконання найпростіших елементів до створення власної композиції писанки. У висновках узагальнюються результати дослідження; стверджується, що на нинішньому етапі майстер-класи з писанкарства є дієвим засобом ознайомлення школярів з традиційним декоративним мистецтвом, формують ціннісне ставлення молоді особи до традиційної писанки як виду народного декоративно-ужиткового мистецтва, сприяють художньо-естетичному вихованню школярів та їх ознайомленню з кращими культурними надбаннями українського народу.

Ключові слова: писанка, декоративно-ужиткове мистецтво, орнамент, позашкільна освіта.

Oksana VERETKO,
orcid.org/0000-0002-7740-8667
Senior Lecturer at the Department of Methods of Teaching Fine and Decorative-Applied Arts and Design
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
(Ivano-Frankivsk, Ukraine) oksana.veretko@pnu.edu.ua

INTRODUCING SCHOOLCHILDREN TO UKRAINIAN FOLK ART THROUGH A MASTER CLASS ON TRADITIONAL EGG DECORATING (PYSANKA)

The article discusses an author's methodology for conducting an art master class on pysanka (traditional egg decorating) as one of the relevant innovative forms of extracurricular educational and developmental work with children and youth. The study is based on the author's experience of conducting master classes among students of general educational institutions in Ivano-Frankivsk during extracurricular hours. The purpose of the article is to identify the main methods

of introducing schoolchildren to Ukrainian decorative and applied arts using pysanka (traditional egg decorating) as an example. This includes acquiring and actualizing knowledge about pysanka, learning the techniques of its creation, and exploring the means of artistic expression and regional characteristics of Ukrainian pysanka. The relevance of the study is driven by the growing need to engage children and youth in learning about folk traditions as a means of preserving national identity. It also involves exploring options for organizing educational leisure activities as a beneficial alternative to spending time in virtual reality with digital devices and gadgets. Attention is drawn to the educational role of master classes on pysanka, which help familiarize schoolchildren with the history of Ukrainian pysanka, awaken a love for the traditional culture of their native land, and provide practical skills in pysanka painting. The main teaching methods used during the master class – verbal, visual, and practical – are identified and analyzed, ensuring optimal ways to achieve educational goals. The article highlights verbal methods aimed at providing comprehensive information by the teacher about traditional pysanka, including storytelling to introduce the history, customary role, techniques, materials, and tools used in pysanka creation. Additionally, these methods focus on establishing a friendly rapport with the participants of the master class through dialogue. The article places particular emphasis on the richness and diversity of Ukrainian pysanka, including the main techniques of execution, means of artistic expression, and regional characteristics. It analyzes visual methods—illustration and demonstration—that involve showing reproductions from the literature on pysanka, Microsoft PowerPoint presentations, and video materials, and distributing graphic charts, technological cards, and printed samples with detailed step-by-step instructions. Additionally, these methods provide an opportunity to directly examine samples of pysanka created by folk artists. Verbal and visual methods help explain the classification of pysanka ornaments in a clear and engaging manner, enabling children to understand regional features of pysanka and master basic compositional schemes and their color solutions. Practical methods of the master class are also analyzed, including exercises that allow students to independently perform wax painting on eggs. Technological exercises are aimed at the sequential learning and mastery of pysanka techniques, progressing from simple elements to creating one's own pysanka composition. In the conclusions part, the study summarizes its findings and asserts that, at the current stage, master classes in pysanka are an effective means of introducing schoolchildren to traditional decorative arts. They foster a valuable attitude towards traditional pysanka as a form of folk decorative and applied art, contribute to the artistic and aesthetic education of students, and help them become acquainted with the finest cultural achievements of the Ukrainian people.

Key words: *pysanka, decorative and applied arts, ornament, extracurricular education.*

Постановка проблеми. На нинішньому етапі важливим компонентом виховного процесу учнівської молоді є мистецтво. Виховання всебічно розвинутої особистості, здатної засвоювати й творчо примножувати матеріальні та духовні надбання суспільства – одне із пріоритетних завдань позашкільної освіти. У вирішенні цього завдання важливий напрям складає залучення школярів до вивчення української культурної спадщини: народного мистецтва, традиційних звичаїв та обрядів нашого народу. Впродовж останніх десятиліть набули поширення інноваційні форми позашкільної освітньо-виховної роботи, зокрема – художні майстер-класи, які сприяють ознайомленню дітей з надбаннями українського народного мистецтва, пробуджують любов та виховують повагу до культури рідного краю, сприяють популяризації різних видів традиційної творчості.

Актуальність пропонованого дослідження великою мірою зумовлена посиленням інтересу до народної культури і національної пам'яті, який спостерігаємо на нинішньому етапі російської збройної агресії проти України, а також прагненням українців зберегти свою національну ідентичність. Залучення дітей і юнацтва до вивчення та збереження народних традицій видається актуальним у нинішній період активного розвитку новітніх технологій та комп'ютеризації усіх сфер діяльності людини. Дієвим засобом ознайомлення школярів з традиційною писанкою та прийомами

її виконання є майстер-клас з писанкарства, який знайомить з історією української писанки, її орнаментикою, а також дозволяє отримати практичні навички розпису писанок.

Аналіз досліджень. Питання впровадження занять з писанкарства у системі шкільної освіти Прикарпаття розглянуто у публікаціях Г. Вережак, В. Корпанюка, О. Поясик: (Вережак, 2001: 442–447), (Корпанюк В., 2018: 315–326), (Поясик О., 2013: 159–162). У розділі «Писанкарство» Навчальної програми «Декоративно-ужиткове мистецтво» для гуртків художньо-естетичного напрямку (Вержицька, Лебідь, 2015) передбачено ознайомлення дітей зі звичаями та обрядами, пов'язаними з виготовленням та використанням писанок, вивчення символіки орнаментів та кольорової гами, оволодіння різноманітними техніками писанкарства. Окремі положення цієї Програми можна з успіхом використовувати у сфері позашкільної освіти, зокрема, в проведенні майстер-класу з писанкарства. Форми і методи навчально-виховної роботи з вивчення писанкарства, серед яких згадано майстер-класи у загальноосвітніх та позашкільних закладах Гуцульщини, охарактеризовано у статті Т. Паски (Паска, 2019: 168). Вивчення дітьми писанкарства у форматі майстер-класу певною мірою розглядалося у публікаціях автора (Веретко, 2019: 9). Незважаючи на певні напрацювання, ця тема продовжує бути актуальною і потребує детального аналізу методів

ознайомлення школярів з українським народним мистецтвом.

У даній статті немає можливості охопити увесь масив наукових публікацій про українську писанку. Тому вважаємо за доречне зазначити тут лише окремі видання, які на власному досвіді ми безпосередньо використовували як джерело відомостей та ілюстративний матеріал під час проведення майстер-класів з писанкарства: (Соломченко, 2004), (Іванишин, 2006), (Манько, 2009), (Манько, 2010), (Кордуба, 2018), (Манько, 2019), (Манько, 2021).

Мета статті: на прикладі авторського досвіду проведення майстер-класів з писанкарства виявити основні методи ознайомлення школярів з українським народним декоративно-ужитковим мистецтвом, багатством та різноманітністю української писанки, специфікою техніки виконання, засобами художньої виразності та регіональними особливостями.

Виклад основного матеріалу: Майстер-клас з писанкарства – це форма заняття, на якому педагог (або художник чи майстер народної творчості) ознайомлює з писанкарством як видом українського народного декоративно-ужиткового мистецтва, дає конкретні знання про писанку, а також навчає писанкового розпису через пояснення і демонстрацію техніко-художніх прийомів, охоплюючи цією діяльністю усіх учасників заняття. Завдання майстер-класу: ознайомити школярів з історією і розвитком мистецтва традиційної писанки в Україні, привернути увагу дітей до краси орнаментального та колористичного багатства української писанки, пояснити специфіку техніки виконання, навчити розписувати писанку за допомогою воскової техніки, виховувати шанобливе ставлення до історії і традиційної культури рідного краю.

На практиці доведено доцільність майстер-класу як форми роботи з дітьми шкільного віку у різних видах декоративно-ужиткового мистецтва. Досвід таких занять показує дієвість ознайомлення молодого покоління українців з традиціями народного мистецтва і засвідчує ефективність прийомів навчання й виховання засобами майстер-класу.

Під час проведення майстер-класу з писанкарства учитель використовує **методи навчання**, які забезпечують оптимальні шляхи досягнення навчальної мети. У нашому випадку до таких методів належать: **словесні, наочні, практичні**. Зупинимося на них детальніше.

Словесні методи, застосовані під час майстер-класу, можуть включати розповідь-ознайомлення, розповідь-пояснення, бесіду, лекцію.

У вступній розповіді особа, яка проводить майстер-клас, ознайомлює учнів з традиційним писанкарством як одним із видів українського декоративно-прикладного мистецтва. Розповідає, що традиція розмальовувати яйця дійшла до нас з глибокої давнини, адже найдавніші згадки про походження писанок сягають дохристиянського періоду. Ця глибинна традиція продовжується і сьогодні в осередках писанкового розпису, зокрема – на Гуцульщині. Вчитель (майстер) звертає увагу на символіку писанки. За народними переказами, писанку вважають початком зародження життя на землі (Пожджук, 2001: 440). Із зацікавленням діти сприймають легенди та перекази, пов'язані з темою розпису писанок, зокрема, про використання непеченої води для очищення яєць та виготовлення фарб.

У своїй розповіді вчитель торкається звичаєвого та обрядового аспектів традиційного писанкарства: розписування яєць упродовж Великого посту, освячування писанок у великодньому кошику, дарування їх дітям, родичам, бідним людям, а також давній звичай, коли дівчата дарували писанку хлопцям.

Важливо роз'яснити різницю між крашанками та писанками. Наприклад, зафарбоване в один колір яйце називають крашанкою, а розписане орнаментом – писанкою.

У вступній бесіді важливо спонукати учасників майстер-класу до спільного та взаємного діалогу. Під час розмови діти діляться з іншими учасниками своїми розповідями про родинні великодні традиції, і кожен з них (за бажанням) може висловити свої знання про писанки.

Наочні методи передбачають ілюстрування, демонстрацію. На таких майстер-класах добре зарекомендував себе демонстраційний та роздатковий матеріал, заздалегідь підготовлений вчителем (майстром): таблиці, інструкційні картки, зразки поетапного виконання писанок. Для організації проведення майстер-класу корисним і дієвим є використання зразків, які доступні у літературі. Зокрема, дослідники української писанки розробили комплекти таблиць з класифікацією писанок (за їх локалізацією, типами орнаменту та кольоровою гамою) (Манько, 2019). Для кращого засвоєння теоретичного та практичного матеріалу слід застосовувати технологічні карти, які включають: взірець писанки окремого регіону (або декількох різних регіонів) з орнаментальним та кольоровим рішенням. Діти добре сприймають візуальні схеми з детальним поетапним виконанням (від графічного поділу поверхні яйця до конкретного наповнення мотивами орнаментів). Під час короткої ознайомчої

лекції (розповіді), з метою актуалізації знань про писанкарство та візуалізацію предмета вивчення, може бути доречною демонстрація презентації (у форматі Microsoft Power Point) з ілюстраціями зразків писанок з різних регіонів України.

На цьому етапі важливо провести аналіз основних композиційних схем писанок. Писанковий розпис складається з поділу яйця на сегменти і самого орнаменту. Користуючись візуальними зразками, вчитель разом з дітьми, аналізує: на скільки частин поділена площа писанки, які основні мотиви чи сюжети відтворено, скільки разів вони повторюються. Наводяться основні приклади поділу лініями поверхні яйця: повздовжній (на дві, три або більше частин), поперечний, повздовжньо-поперечний, діагональний, «на клинці» тощо. Наступний крок – ознайомлення з орнаментальним багатством писанкового розпису та його класифікація. Залежно від зображених знаків-символів, орнамент писанок об'єднують в наступні групи: геометричний, фітоморфний (рослинний), зооморфний (тваринний), антропоморфний, із зображенням архітектурних споруд, сакральних символів тощо. На цьому етапі варто звернути увагу дітей на архаїчність і символіку писанкового орнаменту. Геометричні мотиви: крапки, лінії, зигзаги, хвилі, кола, трикутники, ромби, квадрати, хрести могли відтворювати образи сонця, зірок, вітру, дощу, інших природних об'єктів і явищ. До найдавніших у писанковому розписі належать солярні (сонячні) знаки (кола, «ружі», хрести, «ламані хрести», тригвери), знаки води («безконечники»), землі (ромб із крапкою посередині, як знак засіяного поля). Дуже давнім є мотив «дерева життя» або «світлого дерева», яке «виростає» з трикутної основи чи «вазона» і містить горизонтальний поділ на три яруси: підземний світ, земний і небесний. Символіку писанкового орнаменту називають «знаковим кодом» автентичного мистецтва, яке доносить до нашого часу прадавні міфопоетичні уявлення про світобудову, просторову та часову структуру космосу (Манько, 2008). Пізніше походження мають рослинні мотиви («дубові листочки», «конюшина», «виноград» тощо), зображення тварин («олени», «коники», «пташки», «рибки»), архітектури («церковці»). Аналізуючи орнаменти писанкового розпису, можна побачити їх схожість до орнаментів та мотивів українських вишивок, кераміки, хатнього розпису. Вчитель демонструє ілюстрації творів декоративно-ужиткового мистецтва, оздоблені орнаментом, який стилістично споріднений з писанковим розписом. Учні виявляють зацікавлення під час розповіді про найдавніші орнаменти та їх походження. Зазвичай учасники виконують

зарисовки найбільш вподобаних орнаментальних мотивів.

До наочних методів, які добре зарекомендували себе під час таких майстер-класів, було включено безпосередню можливість оглянути зразки писанок майстрів народного мистецтва з Прикарпаття. Паралельно вчитель проводить художньо-змістовий аналіз, а саме: ким і коли було створено виріб (якщо збереглися відомості про автора), визначається приналежність до етнографічного регіону, проводиться структурний аналіз орнаментики, колориту, звертається увага на техніку виготовлення. Спільно з учасниками здійснюється порівняльна характеристика обраного артефакту з творами інших майстрів. При виборі зразків не слід обмежуватися тільки одним видом писанок. Важливо донести учням знання про різні техніки виконання писанок, розкрити орнаментальні та кольорові відмінності писанок різних регіонів України. Під час майстер-класу наочні приклади писанок експонуються на тлі традиційних артефактів декоративно-ужиткового мистецтва зі збірки вчителя або з народознавчого куточка школи, у якій проводиться майстер-клас: вишитих і тканих рушників, серветок, килимових доріжок, керамічного розписаного посуду, розписаних і різьблених виробів з дерева, плетіння з соломки, гуцульських сирних коників тощо (по декілька зразків кожного виду). Таким чином, діти мають можливість прилучитися до споглядання спадщини українського декоративно-ужиткового мистецтва, відчутти спорідненість писанки з народною традицією.

Практичні методи включають: ознайомлення з технікою розпису, виконання тренувальних вправ і безпосереднє створення писанки. Послідовність виконання практичної роботи супроводжується детальним покроковим описом (за схемою) виконання писанок. Тут використовується декілька різних таблиць, кожна з яких, відносно до техніки виготовлення писанки без застосування воску та розпис за допомогою воскової техніки. Майстер коротко розповідає дітям про особливості писанок обидвох груп. На етапі практичного виконання роботи важливим є ознайомлення учасників майстер-класу з матеріалами та їх складовими. Наприклад, що здавна для виготовлення писанок використовували віск, свічку (для його розігрівання), саморобний писачок (інструмент для нанесення гарячого воску на поверхню яйця). Майстер (вчитель), що веде майстер-клас, розповідає про фарби для розпису писанок, звертаючи увагу на те, що у минулому народні майстри використовували тільки природні барвники, які виготовляли з відвару листя і трав, квітів, кори дерев, соку пло-

дів, тощо. Сьогодні здебільшого використовують барвники промислового виробництва (анілінові, харчові) зі стійкими та насиченими кольорами. Також деякі сучасні майстри-писанкарі для нанесення воску використовують електричний писачок, що значно полегшує роботу.

У практичній частині роботи важливими є підготовчі тренувальні вправи з продряпування орнаменту чи нанесення воску на яйце. Технологічні вправи спрямовані на послідовне вивчення складної техніки писанкарства. Для початку рекомендується вивчення найпростіших вправ: крапкування, нанесення ліній, побудова квітки з крапочок тощо. Робота спрямована за принципом від простого до складного, від елементарних вправ до створення власної композиції писанки. При цьому відбувається єдність навчальної та творчої діяльності учнів. На цьому етапі завданням вчителя є також звернути увагу дітей на акуратність при роботі (наскільки це можливо). Обов'язково робиться наголос на дотримання техніки безпеки при роботі з гарячими матеріалами.

Очікувані результати майстер-класу з писанкарства:

– Під час майстер-класу учень має (за короткий термін часу) ознайомитись з українським декоративно-прикладним мистецтвом, зокрема писанкарством.

– На основі розглянутих орнаментів та мотивів (таблиці представлені майстром) створити чи скопіювати орнамент та відтворити його на своїй писанці.

– Під керівництвом вчителя пройти всі етапи виконання і завершити власну писанку.

– На таких творчих заняттях можна дитина виявляє своє зацікавлення та індивідуальність. За допомогою майстер-класів з писанкарства діти вчаться розуміти, любити народне мистецтво, а також ділитися здобутими навичками з товаришами. Оволодіваючи практичними вміннями, учні освоюють основи художньої майстерності. Знання і навички, які школярі отримують на подібних майстер-класах, вони зможуть використовувати у подальшій творчій роботі.

Висновки. Узагальнюючи результати дослідження, можемо стверджувати наступне:

1. У нинішній час майстер-клас з писанкарства є одним з актуальних і дієвих засобів ознайомлення школярів з українським народним мистецтвом. Така форма позакласної роботи сприяє художньо-естетичному вихованню та обізнаності з культурними надбаннями українського народу, формує ціннісне ставлення молоді до традиційної спадщини.

2. На прикладі авторського досвіду проведення майстер-класів, виокремлено і проаналізовано основні методи ознайомлення школярів з українським декоративно-ужитковим мистецтвом (головним чином – з писанкарством), а саме: словесні, наочні, практичні методи. Ефективна навчально-виховна робота з учнями у форматі майстер-класу відбувається через здобуття й актуалізацію знань про писанку, навчання техніки виконання, розкриття засобів художньої виразності та регіональних особливостей української писанки, а також порівняння її декору з творами інших видів декоративно-ужиткового мистецтва.

3. Доведено, що оптимальними методами під час проведення майстер-класу з писанкарства є розповідь-ознайомлення про історію, звичаєву роль, техніку виконання писанок, матеріали й інструменти, а також налагодження дружнього контакту з учасниками заняття (діалог). Добре зарекомендував себе наочний показ ілюстрованих видань, таблиць, а також реальних виробів писанкарства, до яких можна доторкнутися, взяти в руку, оглянути з усіх боків. Практичні методи, – виконання вправ, після яких учні в змозі самостійно наносити восковий розпис на поверхню яйця (від виконання найпростіших елементів до створення власної композиції), – дають змогу засвоїти техніку писанкового розпису і отримати власноруч створену писанку.

4. Вважаємо досвід проведення майстер-класів з писанкарства особливо актуальним в умовах боротьби українців не тільки за свою територіальну цілісність, а й за збереження національної ідентичності, важливою складовою яких є плекання серед молоді любові до рідної землі, шанобливого ставлення до історії і традиційної культури рідного краю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вережак Г. Писанкарство в школі. *Хрестоматія з гуцульцезнавства* / автор передмови і упоряд. П. Лосяк. Косів: Писаний Камінь. Снятин: Прут Принт, 2001. С. 442–447.
2. Веретко О. Майстер-клас з писанкарства як один з методів вивчення народного декоративного мистецтва (на прикладі авторського досвіду, м. Івано-Франківськ). *III Міжнародна міждисциплінарна заочна конференція «Народне мистецтво XXI століття: актуальні напрямки досліджень»* : програма / наук. кон. 31 жовтня 2019 р. / Інститут народознавства НАН України, 2019. / редкол.: С. Павлюк, О. Никорак, Л. Герус, О. Козакевич, Т. Куцир. Львів, 2019. С. 9.

3. Кордуба М. Писанки на Галицькій Волині / упорядник О. О. Савчук. Харків: Видавець Олександр Савчук, 2018. 40 с., [177 іл.].
4. Корпанюк В. Декоративно-прикладне мистецтво у гірській школі. *Вчені-горяни – гірській школі*; за заг. ред. П. Лосюка. Косів: Писаний Камінь, 2018. С. 315–326.
5. Манько В. Взірці українських писанок. Львів: Свічадо, 2019. 20 с.
6. Манько В. Покутські народні писанки. Львів: Колесо, 2021. 200 с.
7. Манько В. Світ у писанках Тараса Городецького. Львів: Свічадо, 2009. 129 с.
8. Манько В. Українська народна писанка. Львів: Свічадо, 2008. 81 с.
9. Навчальна програма «Декоративно-ужиткове мистецтво». Початковий, основний та вищий рівні / Автори: Вержибська І. В., Лебідь Л. Ю. «Схвалено науково-методичною комісією з позашкільної освіти науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України» (протокол №3 від 29.12.2015). Київ, 2015. URL: https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://zpo.ucoz.ua/Programu/_Estetichnu/dekorativno-uzhitkove.pdf&ved=2ahUKEwji1t2v9MuEAXVoQPEDHXRvDt4QFnoECBUQAQ&usg=AOvVaw1xwbed_q1qvStDEBzTsGqJ (Дата перегляду: 22.02.2024)
10. Паска Т. В. Писанкове мистецтво Гуцульщини і формування християнських цінностей та етнокультурної ідентичності сучасної молоді. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія : Педагогіка. 2019. № 1. С. с.168 (С.163-171.) URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NZTNPU_ped_2019_1_23 (Дата перегляду: 18.02.2024)
11. Походжук Д. Писанка-символ України. *Хрестоматія з гуцульщинознавства* / автор передмови і упоряд. П. Лосюк. Косів: Писаний Камінь. Снятин: Прут Принт, 2001. С. 440–442.
12. Поясик О. Традиції писанкарства у духовному вихованні учнів гірських шкіл. *Гірська школа Українських Карпат*. 2013. № 10. С. 159–162.
13. Соломченко О. Г. Писанки Українських Карпат. Ужгород: Карпати, 2004. 238 с.

REFERENCES

1. Verezhak H. (2001). Pysankarstvo v shkoli. [Pysanka Art in School] Khrestomatiia z hutsulshchynoznavstva. A textbook on Hutsul Studies. Kosiv, 442 – 447 [in Ukrainian].
2. Veretko O. (2019). Maister-klas z pysankarstva yak odyn z metodiv vyvchennia narodnoho dekoratyvnoho mystetstva (na prykladi avtorskoho dosvidu, m. Ivano-Frankivsk). [Master Class on Pysanka Art as a Method of Studying Folk Decorative Art (Based on the Author's Experience, Ivano-Frankivsk)] III Mizhnarodna mizhdystsyplinarna zaochna konferentsiia «Narodne mystetstvo XXI stolittia: aktualni napriamky doslidzhen». – III International Interdisciplinary Online Conference 'Folk Art of the 21st Century: Current Research Directions. Lviv : Instytut narodoznavstva NAN Ukrainy. Institute of Ethnology of the National Academy of Sciences of Ukraine, 9 [in Ukrainian].
3. Korduba M. (2018). Pysanky na Halytskii Volyni [Pysanky in Halytski Volyn] Kharkiv, 40 [in Ukrainian].
4. Korpaniuk V. (2018). Dekorativno-prykladne mystetstvo u hirskaa shkoli [Decorative and Applied Arts in Mountain Schools] Vcheni-horiany – hirskaa shkoli. Mountain Scholars for Mountain Schools. Kosiv, 315 – 326 [in Ukrainian].
5. Manko V. (2019). Vzirtsii ukrainskykh pysanok [Samples of Ukrainian Pysanky]. Lviv, 20 [in Ukrainian].
6. Manko V. (2021). Pokutski narodni pysanky [Folk Pysanky of Pokuttya]. Lviv, 200 [in Ukrainian].
7. Manko V. (2009). Svit u pysankakh Tarasa Horodetskoho [The World in the Pysanky of Taras Horodetsky]. Lviv, 129 [in Ukrainian].
8. Manko V. (2008). Ukrainska narodna pysanka [Ukrainian Folk Pysanka]. Lviv, 81 [in Ukrainian].
9. Verzhbyska I., Lebid L. (2015). Navchalna prohrama «Dekorativno-uzhytkove mystetstvo». Pochatkovyi, osnovnyi ta vyshchyi rivni [Educational Program 'Decorative and Applied Arts.' Beginner, Intermediate, and Advanced Levels] Kyiv. [in Ukrainian]. URL: https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://zpo.ucoz.ua/Programu/_Estetichnu/dekorativno-uzhitkove.pdf&ved=2ahUKEwji1t2v9MuEAXVoQPEDHXRvDt4QFnoECBUQAQ&usg=AOvVaw1xwbed_q1qvStDEBzTsGqJ (Last accessed: 22.02.2024) [in Ukrainian].
10. Paska T. (2019). Pysankove mystetstvo Hutsulshchyny i formuvannia khrystyianskykh tsinnosti ta etnokulturnoi identychnosti suchasnoi molodi [Pysanka Art of Hutsulshchyna and the Formation of Christian Values and Ethnocultural Identity in Contemporary Youth] Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Seriiia : Pedahohika. Scientific Notes of the Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. № 1. 163 – 171. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NZTNPU_ped_2019_1_23 (Last accessed: 18.02.2024) [in Ukrainian].
11. Pozhodzhuk D. (2001). Pysanka – symvol Ukrainy [Pysanka as a Symbol of Ukraine]. Khrestomatiia z hutsulshchynoznavstva. A textbook on Hutsul Studies. Kosiv, 440 – 442 [in Ukrainian].
12. Poiasyk O. (2013). Tradytzii pysankarstva u dukhovnomu vykhovanni uchniv hirskykh shkil [Traditions of Pysanka Art in the Spiritual Education of Students in Mountain Schools]. Hirskaa shkola Ukrainskykh Karpat. Mountain School of the Ukrainian Carpathians, № 10. 159 – 162 [in Ukrainian].
13. Solomchenko O. (2004). Pysanky Ukrainskykh Karpat. [Pysanky of the Ukrainian Carpathians]. Uzhhorod, 238 [in Ukrainian].